

P9_TA(2024)0075

Sytuacja w Serbii w następstwie wyborów

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie sytuacji w Serbii po wyborach (2024/2521(RSP))

(C/2024/6339)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Serbii, w szczególności rezolucję z 10 maja 2023 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2022 dotyczącego Serbii ⁽¹⁾,
- uwzględniając wcześniejsze oświadczenia UE w sprawie Serbii, zwłaszcza wspólne oświadczenie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josepa Borrelli i komisarza do spraw sąsiedztwa i rozszerzenia Olivera Várhelyiego z 19 grudnia 2023 r. w sprawie wyborów parlamentarnych w Serbii,
- uwzględniając oświadczenie zawierające wstępne ustalenia i wnioski międzynarodowej misji obserwacji wyborów na temat przedterminowych wyborów parlamentarnych w Serbii 17 grudnia 2023 r.,
- uwzględniając wspólną opinię Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) / Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) i Komisji Weneckiej z 19 grudnia 2022 r. w sprawie ram konstytucyjnych i prawnych regulujących funkcjonowanie instytucji demokratycznych w Serbii – prawo wyborcze i administracja wyborcza,
- uwzględniając sprawozdanie komisji ad hoc Prezydium Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 17 stycznia 2024 r. w sprawie obserwacji przedterminowych wyborów parlamentarnych w Serbii 17 grudnia 2023 r.,
- uwzględniając przemówienie w sprawie wyborów w Serbii wygłoszone 17 stycznia 2024 r. na posiedzeniu plenarnym Parlamentu przez komisarza ds. sprawiedliwości Didiera Reyndersa w imieniu wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josepa Borrelli,
- uwzględniając list otwarty w sprawie sytuacji powyborczej w Serbii podpisany przez przewodniczących komisji spraw zagranicznych kilku państw UE,
- uwzględniając dialog parlamentarny w Serbii wspierany przez Parlament;
- uwzględniając konstytucję Serbii z 2006 r. i ustawę o wyborze posłów do parlamentu z 2022 r.,
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 01/2022 z 10 stycznia 2022 r. pt. „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich – pomimo poczynionych wysiłków wciąż występują zasadnicze problemy”,
- uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że po masowych strzelaninach w Belgradzie i w pobliżu miasta Mladenovac w maju 2023 r. w całej Serbii zorganizowano masowe protesty pod hasłem „Serbia przeciwko przemocy”; mając na uwadze, że 1 listopada 2023 r. prezydent Serbii powołał się na żądania opozycji dotyczące przeprowadzenia przedterminowych wyborów, by rozwiązać parlament; mając na uwadze, że zaplanował przedterminowe wybory parlamentarne na 17 grudnia 2023 r.;
- B. mając na uwadze, że od 2012 r. niemal wszystkie wybory parlamentarne w Serbii (oprócz jednych) odbyły się przed terminem; mając na uwadze, że były to trzecie wybory parlamentarne w ciągu niespełna czterech lat;

⁽¹⁾ Dz.U. C, C/2023/1065, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/1065/oj>.

- C. mając na uwadze, że po nagłej i jednoczesnej rezygnacji 65 burmistrzów z ramienia partii rządzącej, w tym burmistrza Belgradu, oraz w następstwie decyzji Zgromadzenia Autonomicznej Prowincji Wojwodiny o samorozwiązaniu mimo stabilnej większości, na ten sam dzień, tj. 17 grudnia 2023 r., zarządzono przedterminowe wybory lokalne w jednej trzeciej serbskich gmin oraz wybory regionalne w Wojwodinie; mając na uwadze, że przeprowadzenie częściowych wyborów lokalnych i wyborów parlamentarnych tego samego dnia nie jest dobrą i utrwaloną praktyką; mając na uwadze, że wielu obserwatorów uznało przedterminowe częściowe wybory lokalne za sposób na konsolidację władzy przez obecny rząd i za nadużycie prawa głosu społeczności lokalnych;
- D. mając na uwadze, że wybory odbyły się w warunkach podwyższonej polaryzacji społeczeństwa i zacieklej konkurencji między kontrastującymi ze sobą programami politycznymi; mając na uwadze, że wybory te charakteryzowała bezprecedensowa kampania negatywna i kampania strachu, a także ataki na przeciwników politycznych i dziennikarzy;
- E. mając na uwadze, że do dnia wyborów Serbia nie wdrożyła kluczowych zaleceń OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej, w tym zaleceń dotyczących zapewnienia równych szans, środków zapobiegających niewłaściwemu wykorzystywaniu urzędu publicznego i zasobów państwowych, rozdziału obowiązków urzędowych od działań związanych z kampanią oraz skutecznych mechanizmów zapobiegania zastraszaniu i wywieraniu presji na wyborców, w tym kupowaniu głosów;
- F. mając na uwadze, że ogólnie kampania charakteryzowała się skrajną polaryzacją, agresywną retoryką, osobistym dyskredytowaniem, zniewagami słownymi i konfrontacyjnym językiem; mając na uwadze, że presja na pracowników sektora publicznego, niewłaściwe wykorzystywanie zasobów publicznych i metody zjednywania wyborców wzbudziły obawy co do zdolności wyborców do dokonania wyboru wolnego od nadmiernych nacisków; mając na uwadze, że praktyki te, wraz z pewnymi trudnościami w dostępie opozycji do obiektów publicznych, doprowadziły do nierównych szans i zatarły granicę między aparatem państwa a partią rządzącą, co stoi w sprzeczności ze standardami międzynarodowymi; mając na uwadze, że sponsorowane przez Rosję media Sputnik Serbia i Russia Today Balkan aktywnie przyczyniły się do rozpowszechniania dezinformacji na temat kandydatów opozycji;
- G. mając na uwadze, że kampania była w przeważającej mierze zdominowana przez urzędującego prezydenta Vučića, który – mimo że nie kandydował w tych wyborach – odgrywał główną rolę w codziennej kampanii poprzez silne zaangażowanie w spotkania Serbskiej Partii Postępowej (SNS); mając na uwadze, że w nazwie listy partii SNS zamieszczono nazwisko prezydenta Vučića;
- H. mając na uwadze, że organy nadzorujące kampanię i media elektroniczne były w dużej mierze nieskuteczne w powstrzymaniu naruszeń w okresie wyborczym;
- I. mając na uwadze, że OBWE/ODIHR, Zgromadzenie Parlamentarne OBWE, Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy i Parlament Europejski zorganizowały międzynarodową misję obserwacji wyborów, aby ustalić, czy wybory te przebiegły zgodnie z zobowiązaniami OBWE oraz innymi międzynarodowymi zobowiązaniami i standardami dotyczącymi demokratycznych wyborów, a także z prawodawstwem krajowym;
- J. mając na uwadze, że listy wyborców zaktualizowano za pośrednictwem jednolitego rejestru wyborców, a ostateczna liczba wyborców wyniosła 6 500 666; mając na uwadze, że pojawiły się zarzuty, iż w rejestrze figurowało wiele osób zmarłych;
- K. mając na uwadze, że frekwencja wyborcza wyniosła 58,58 %, czyli była nieznacznie wyższa niż w poprzednich wyborach w 2022 r.;
- L. mając na uwadze, że pomimo faktu, iż 43 % z 2 817 kandydatów w wyborach parlamentarnych stanowiły kobiety oraz że podjęto wysiłki na rzecz promowania udziału kobiet, kobiety są na ogół niedostatecznie reprezentowane na stanowiskach obsadzanych w drodze wyboru i mianowania;
- M. mając na uwadze, że w ogólnym ujęciu wybory przebiegły sprawnie, lecz w dzień wyborów doszło do licznych uchybień proceduralnych, w tym do niekonsekwentnego stosowania zabezpieczeń podczas głosowania i liczenia głosów, częstych przypadków przepełnienia lokali wyborczych, naruszenia poufności głosowania, licznych przypadków głosowania grupowego oraz odosobnionych przypadków przemocy fizycznej;
- N. mając na uwadze, że według Komisji Wyborczej Republiki Serbii SNS zdobyła 46,75 % głosów, podczas gdy największa opozycyjna koalicja Serbia Przeciwko Przemocy zdobyła 23,66 %, Socjalistyczna Partia Serbii – 6,55 %, koalicja NADA – 5,02 %, „My – głosem narodu” – 4,69 %, a pięć list mniejszościowych uzyskało łącznie 3,68 %;
- O. mając na uwadze, że w oświadczeniu zawierającym wstępne ustalenia i wnioski międzynarodowej misji obserwacji wyborów podkreślono, że „przedterminowe wybory parlamentarne 17 grudnia, chociaż dobrze zarządzane pod względem technicznym i oferujące wyborcom szereg alternatyw politycznych, były zdominowane przez zdecydowane zaangażowanie prezydenta, co wraz z systemową przewagą partii rządzącej stworzyło niesprawiedliwe warunki”; mając na uwadze, że sprawozdanie końcowe OBWE/ODIHR ma zostać opublikowane w najbliższych tygodniach;

- P. mając na uwadze, że główne zarzuty dotyczące nieprawidłowości w dniu wyborów dotyczą w szczególności Belgradu, gdzie władze rejestrowały w obcych mieszkaniach „wyborców widma” z innych serbskich gmin, w których tego dnia nie odbywały się wybory, a także z krajów sąsiadujących; mając na uwadze liczne zarzuty, że partia rządząca organizowała wyborcom mieszkającym za granicą przejazdy autokarami do Serbii, by oddali głos w wyborach lokalnych w Belgradzie;
- Q. mając na uwadze, że serbska organizacja społeczeństwa obywatelskiego CRTA przeprowadziła dogłębną analizę w oparciu o ograniczone dane i zasoby oraz ostrożnie oszacowała, że nieścisłości w rejestrze wyborców dotyczą co najmniej 30 000 wyborców; mając na uwadze, że organizacja ta posiada mocne dowody na to, że nieścisłości te były częścią strategii bezprawnej i nieuzasadnionej inżynierii wyborczej mającej na celu wpłynięcie na wyniki wyborów i zniekształcenie woli wyborców; mając na uwadze, że na głosowanie w wyborach lokalnych w Belgradzie dowożono ludzi z całej Serbii i z zagranicy (Bośni i Hercegowiny oraz Czarnogóry); mając na uwadze, że nawet urzędnicy rządowi i politycy z Bośni i Hercegowiny otwarcie głosowali w wyborach samorządowych w Belgradzie; mając na uwadze, że rząd Serbii bronił się, że jest to praktyka zgodna z prawem;
- R. mając na uwadze, że inne merytoryczne zarzuty nieprawidłowości dotyczą kupowania głosów, stronniczości mediów, nacisków na pracowników sektora publicznego i grupy w trudnej sytuacji społecznej, niewłaściwego wykorzystywania pieniędzy publicznych, zastraszania i dorzucania głosów do urny;
- S. mając na uwadze, że władze serbskie zaprzeczają jakimkolwiek nieprawidłowościom; mając na uwadze, że zarówno prezydent Serbii, jak i media kontrolowane przez Kreml twierdziły, że inne kraje w sposób brutalny ingerowały w proces wyborczy w Serbii, ale nie przedstawiły udokumentowanych dowodów na poparcie tych twierdzeń; mając na uwadze, że premier Brnabić publicznie podziękował rosyjskim służbom wywiadowczym za udzielenie informacji na temat planowanych działań opozycji; mając na uwadze, że rozpowszechnianie rosyjskich fałszywych informacji i narracji stanowi w Serbii poważny i utrzymujący się problem, w szczególności podczas kampanii wyborczych; mając na uwadze, że Kreml potępił publiczne protesty przeciwko sfałszowanym wyborom powszechnym w Serbii jako zachodnie próby obalenia rządu i zorganizowania kolejnego „zamachu stanu na Majdanie”;
- T. mając na uwadze, że niezależne serbskie organizacje potępiające nieprawidłowości podczas ostatnich wyborów są przedmiotem ciągłych ataków ze strony urzędników rządowych; mając na uwadze, że mimo iż organizacje te ujawniły wiele konkretnych dowodów wskazujących na oszustwa wyborcze, władze serbskie do tej pory odmawiały zbadania tych zarzutów dotyczących nieprawidłowości, a zamiast tego próbowały zdyskredytować i zastraszyć obserwatorów wyborów, którzy ujawnili nieprawidłowości; mając na uwadze, że od czasu wyborów czołowi serbscy politycy, w tym prezydent, niesprawiedliwie oczerniali posłów do Parlamentu Europejskiego i innych członków międzynarodowej misji obserwacji wyborów;
- U. mając na uwadze, że opozycja zakwestionowała wyniki wyborów, zwłaszcza wyborów lokalnych w Belgradzie, co doprowadziło do dużych pokojowych demonstracji zainicjowanych przez opozycyjną koalicję Serbia Przeciwko Przemocy i bezpartyjne stowarzyszenie ProGlas, które domagały się unieważnienia wyborów i przeprowadzenia nowego głosowania; mając na uwadze, że Komisja Wyborcza Republiki Serbii odrzuciła skargi opozycji; mając na uwadze, że opozycja zwróciła się do Trybunału Konstytucyjnego o unieważnienie wyników wyborów ze względu na zarzuty o powszechne oszustwa;
- V. mając na uwadze, że protest z 24 grudnia 2023 r. przyjął gwałtowny obrót, gdy część demonstrantów przypuściła szturm na Zgromadzenie Miasta Belgradu, wskutek czego policja aresztowała 38 osób, w tym studentów, które są ścigane za podważenie porządku konstytucyjnego, a niektóre z tych osób wciąż przebywają w areszcie domowym; mając na uwadze, że wielu pokojowych demonstrantów twierdzi, że zamaskowani chuligani wmieszali się w tłum demonstrantów; mając na uwadze, że pokojowi demonstranci potępiłi również nieproporcjonalne użycie siły przez policję;
- W. mając na uwadze, że w ciągu ostatniej dekady, odkąd prezydent Vučić objął stanowisko, w Serbii dochodzi do ciągłej erozji wolności mediów, charakteryzującej się naciskami politycznymi, groźbami, a nawet fizycznymi atakami na dziennikarzy; mając na uwadze, że Reporterzy bez Granic umieścili Serbię w światowym indeksie wolności prasy na jednym z najniższych miejsc w Europie, a kraj ten spadł w 2023 r. aż o 12 miejsc na 91. pozycję;
- X. mając na uwadze, że praworządność i właściwe funkcjonowanie instytucji demokratycznych w Serbii pozostają głównym wyzwaniem dla procesu przystąpienia Serbii do UE;
1. ubolewa nad faktem, że serbskie wybory parlamentarne i lokalne, które odbyły się 17 grudnia 2023 r., odbiegały od norm międzynarodowych i zobowiązań Serbii na rzecz wolnych i uczciwych wyborów ze względu na długotrwałe i systematyczne nadużywanie instytucji i mediów przez rządzącą władzę w celu uzyskania niesprawiedliwej i nieuzasadnionej przewagi; uważa, że wyborów tych nie można uznać za przeprowadzone w uczciwych warunkach; jest zaniepokojony doniesieniami o powszechnych i systematycznych oszustwach na wielką skalę, które podważyły uczciwość wyborów w Serbii;

2. odnotowuje, że zdaniem międzynarodowej misji obserwacji wyborów wybory przebiegły sprawnie, jednak w dzień wyborów doszło do licznych uchybień proceduralnych, w tym do niekonsekwentnego stosowania zabezpieczeń podczas głosowania i liczenia głosów, częstych przypadków przepełnienia lokali wyborczych, naruszenia poufności głosowania oraz licznych przypadków głosowania grupowego; wyraża poważne zaniepokojenie tymi nieprawidłowościami i ogólnym krajobrazem wyborczym, będącym poniżej standardów, jakich oczekuje się od kraju kandydującego do UE; przypomina władzom serbskim, że właściwe funkcjonowanie instytucji demokratycznych Serbii jest centralnym elementem procesu przystąpienia Serbii do UE i metodologii przystępowania do UE;

3. z dużym zaniepokojeniem odnotowuje liczne dowody zebrane przez międzynarodowych i krajowych obserwatorów, wskazujące na działania podejmowane przed wyborami i w dniu wyborów, które mogły zmienić wynik wyborów i mogły mieć znaczący wpływ w szczególności na wyniki wyborów lokalnych w Belgradzie i poważnie osłabić legitymację wyborów parlamentarnych;

4. wzywa do przeprowadzenia przez szanowanych międzynarodowych ekspertów prawnych oraz odpowiednie instytucje niezależnego międzynarodowego dochodzenia w sprawie nieprawidłowości w wyborach parlamentarnych, regionalnych i lokalnych w Serbii, ze szczególnym uwzględnieniem wyborów do Zgromadzenia Miasta Belgradu, ponieważ niektóre zarzuty, w tym te dotyczące zorganizowanej migracji wyborców na szczeblu lokalnym, wykraczają poza zakres objęty sprawozdaniami OBWE/ODIHR; opowiada się za tym, by pilnie wysłać do Serbii misję wyjaśniającą ad hoc z udziałem przedstawicieli Parlamentu;

5. wzywa Komisję, by wystąpiła z inicjatywą wysłania do Serbii misji ekspertów w celu oceny sytuacji w związku z ostatnimi wyborami i wydarzeniami po wyborach, aby ułatwić spełnienie warunków wstępnych niezbędnych do nawiązania dialogu społecznego w celu przywrócenia zaufania obywateli do instytucji, a także oceny i rozwiązania systemowych problemów z praworządnością w Serbii, na wzór raportu Priebego;

6. ubolewa nad brakiem reakcji instytucjonalnej na poważne zarzuty dotyczące udziału urzędującej władzy w manipulacjach i nadużyciach wyborczych, co przyczynia się do atmosfery bezkarności i umożliwia kontynuację tych praktyk; zauważa z zaniepokojeniem, że niektóre nieprawidłowości wyborcze, które doprowadziły do wyborów w grudniu 2023 r., stanowią potencjalną naruszenia serbskiego prawa i serbskiej konstytucji; podkreśla, że przyzwolenie na tego rodzaju praktyki bez żadnych konsekwencji doprowadzi do dalszego podważania zaufania do serbskiego procesu wyborczego i instytucji wyborczych, przynosząc nieodwracalne szkody dla demokratycznych rządów i dalszej integracji europejskiej; podkreśla, że należy dokładnie zbadać wszystkie skargi dotyczące wyborów, w tym niedawny wniosek o unieważnienie wyborów do Zgromadzenia Miasta Belgradu z 17 grudnia 2023 r., złożony w Trybunale Konstytucyjnym przez urzędnika należącego do koalicji Serbia Przeciwko Przemocy;

7. ubolewa nad brakiem postępowań karnych i sankcji w związku z przestępstwami popełnionymi podczas wyborów, w tym z poważnymi zarzutami o bezprawne manipulacje rejestrem wyborców i prawami do głosowania, presją i groźbami wobec obywateli i kandydatów w wyborach, przypadkami korupcji, fałszowaniem podpisów obywateli, klientelizmem, nieuzasadnionym i bezprawnym wykorzystywaniem danych obywateli i nadużyciami władzy, a także nad brakiem skutecznych mechanizmów zapobiegających uzyskaniu przez urzędującą władzę niesprawiedliwej przewagi instytucjonalnej w wyborach;

8. wzywa władze serbskie do prowadzenia dochodzeń, ścigania i postawienia przed sądem osób odpowiedzialnych za przestępstwa podczas wyborów i wszelkie napaści na studentów;

9. potępia organizowane przez serbskich urzędników ataki na obserwatorów wyborów, w tym posłów do Parlamentu Europejskiego, i wzywa do powrotu do pełnej szacunku i konstruktywnej dyskusji, podkreślając znaczenie wzajemnego szacunku w procesie demokratycznym; jest głęboko zaniepokojony próbami zdyskredytowania i zastraszania obserwatorów; wzywa władze serbskie do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków, aby nie dopuścić do kontynuacji kampanii dezinformacyjnych przeciwko obserwatorom wyborów, aby stworzyć warunki umożliwiające krajowym i międzynarodowym obserwatorom wyborów skuteczne wykonywanie ich pracy, a także aby chronić ich przed wszelkimi aktami przemocy, groźbami, działaniami odwetowymi, dyskryminacją, naciskami i wszelkimi innymi arbitralnymi działaniami w reakcji na legalne korzystanie przez nich z przysługujących im praw i wolności; pochwała pracę krajowych obserwatorów z Centrum Badań, Przejrzystości i Odpowiedzialności (CRTA) oraz Centrum Wolnych Wyborów i Demokracji (CeSID);

10. jest zaniepokojony „dezaktywacją” adresów zamieszkania niektórych kategorii obywateli, w tym w Belgradzie i południowej Serbii, co pozbawia ich prawa do głosowania; wzywa właściwe władze, by niezwłocznie zaradziły tym poważnym naruszeniom praw wyborczych;

11. apeluje do Republiki Serbii, by rozwiązała problemy dotyczące udziału mniejszości narodowych w procesie wyborczym, zapewniając spójne stosowanie kryteriów statusu mniejszości i przeciwdziałając podatkowi naciski i kupowanie głosów;

12. apeluje do władz serbskich, aby zaproponowały rozwiązania instytucjonalne, które pomogą przezwyciężyć obecne problemy; wzywa serbski parlament i rząd do dołożenia wszelkich starań na rzecz skutecznego funkcjonowania oraz przerwania cyklu kampanii i częstych wyborów przedterminowych;

13. wzywa władze serbskie do przywrócenia zaufania wyborców do całego procesu, ustanowienia w pełni przejrzystych procedur wyborczych i zapewnienia rozliczalności władz, które przeprowadzają wybory lub ingerują w nie; wzywa władze serbskie do pełnej i merytorycznej współpracy z ODIHR, UE i Radą Europy oraz do ułatwienia pluralistycznego procesu mającego na celu wzmocnienie praw, wolności, instytucji i procesów związanych z wyborami, przy udziale krajowych obserwatorów wyborów i partii politycznych; z zadowoleniem przyjmuje wszelkie faktyczne kroki w tym kierunku;

14. z zaniepokojeniem zauważa, że Serbia nie wdrożyła wielu dawno wydanych zaleceń OBWE/ODIHR dotyczących głównych kwestii związanych z procesem wyborczym, mimo że była do tego wielokrotnie wzywana, w tym przez Komisję; odnotowuje niedawne zmiany, które wybiórczo uwzględniały niektóre z poprzednich zaleceń OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej, w szczególności te odnoszące się do ram prawnych dotyczących finansowania kampanii wyborczych;

15. oczekuje na sprawozdanie końcowe międzynarodowej misji obserwacji wyborów OBWE/ODIHR; wzywa Serbię do wdrożenia zaleceń zawartych we wspólnej opinii Komisji Weneckiej i OBWE/ODIHR z 19 grudnia 2022 r. w sprawie ram konstytucyjnych i prawnych regulujących funkcjonowanie instytucji demokratycznych w Serbii, w porozumieniu z wyspecjalizowanymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i na długo przed kolejnymi wyborami, aby zapobiec nowym nieprawidłowościom i oszustwom, a jednocześnie zagwarantować demokratyczne funkcjonowanie kraju, w szczególności zaleceń dotyczących dostępu konkurujących kandydatów do mediów, większej przejrzystości i rozliczalności finansowania kampanii, środków mających na celu rozwiązanie problemu presji na wyborców i nadużywania zasobów administracyjnych;

16. wzywa Serbię do wdrożenia zalecenia OBWE/ODIHR dotyczącego przeprowadzenia kompleksowej kontroli jednolitego rejestru wyborców w celu rozwiania obaw dotyczących dokładności, w tym zarzutów migracji wyborców i wpisów dotyczących osób zmarłych; jest zaniepokojony zarzutami, że w jednolitym rejestrze wyborców odnotowano już znaczny wzrost liczby wyborców w miastach, w których wybory lokalne odbędą się w kolejnych miesiącach 2024 r.;

17. wzywa Komisję Wyborczą Republiki Serbii do podjęcia niezbędnych kroków w celu rozwiania obaw dotyczących przejrzystości i skuteczności jej funkcjonowania, w tym do terminowego publikowania wyników monitorowania w czasie kampanii;

18. potępia brak pluralizmu mediów w kampanii wyborczej, dezinformację oraz powszechne nieetyczne i stroniczne relacje medialne faworyzujące rządzącą władzę; zauważa z zaniepokojeniem, że znaczna część mediów pozostaje pod wpływem lub kontrolą rządu, co sprawiło, że kandydaci opozycyjni mieli w kampanii nierówne szanse; potępia ataki na krytycznie nastawionych dziennikarzy, do których podżegają media bliskie rządowi; ubolewa nad przytłaczającą obecnością prezydenta Serbii w sferze publicznej przed kampanią i w jej trakcie, która spowodowała zatarcie granicy między urzędem prezydenta, instytucją państwa a partią rządzącą;

19. jest zaniepokojony, że mimo nowych przepisów dotyczących mediów elektronicznych oraz informacji publicznej i mediów publicznych warunki i pluralizm w mediach uległy pogorszeniu; wyraża głębokie ubolewanie, że Urząd Regulacji Mediów Elektronicznych zlekceważył ciążący na nim na mocy prawa obowiązek kontrolowania kampanii w mediach, informowania o swoich ustaleniach i nakładania kar na media, które naruszyły prawo, szerzą mowę nienawiści lub łamią standardy dziennikarskie; zauważa z zaniepokojeniem, że urząd ten opublikował wyniki monitorowania dotyczące wyłącznie nadawcy publicznego i prywatnych kanałów kablowych, ale nie prywatnych kanałów krajowych powiązanych z partią rządzącą;

20. wyraża zaniepokojenie przypadkami obraźliwych ataków i stosowania obraźliwego języka w połączeniu z nękaniami dziennikarzy, działaczy społeczeństwa obywatelskiego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, inicjowanych w niektórych przypadkach przez urzędników rządowych, zwłaszcza w okresie przedwyborczym; wzywa władze serbskie do przeciwdziałania obcym ingerencjom i kampaniom dezinformacyjnym, do zdecydowanej poprawy ochrony niezależnego dziennikarstwa oraz do zapewnienia przejrzystego krajobrazu medialnego; podkreśla, że instytucje UE muszą dołożyć większych starań, aby zapewnić ochronę praw i wolności serbskich dziennikarzy i mediów; zwraca uwagę, że należy wykorzystać dostęp do funduszy przedakcesyjnych jako sposób na powstrzymanie dalszego regresu wolności mediów;

21. wzywa do reformy skuteczności mechanizmów nadzoru kampanii, w tym Agencji ds. Zapobiegania Korupcji i Komitetu ad hoc ds. Nadzoru Kampanii, aby zapewnić terminowe i przejrzyste rozpatrywanie skarg dotyczących niewłaściwego wykorzystania zasobów publicznych;

22. podkreśla, że Serbia – kraj kandydujący do członkostwa w UE – nie wdrożyła w sposób dostateczny podstawowych unijnych i międzynarodowych standardów demokratycznych; wzywa władze serbskie do zapewnienia wystarczających gwarancji demokratycznych, które umożliwią przeprowadzenie następnych regularnych wyborów lokalnych w 2024 r., a także kolejnych przyszłych wyborów;

23. zauważa, że wszystkie parlamenty serbskie w ostatnich 12 latach z wyjątkiem jednego zostały rozwiązane przed upływem kadencji, a ciągle przeprowadzanie przedterminowych wyborów zakłóca stabilność polityczną; podkreśla, że ciągle przedterminowe wybory, stały tryb kampanii wyborczej i duże opóźnienia w formowaniu rządów nie przyczyniają się do efektywnego demokratycznego zarządzania krajem, za to osłabiają parlament i prowadzą do braku parlamentarnej kontroli legislacyjnej i legitymacji;

24. podkreśla znaczenie wolności słowa i przyznaje, że każdy ma prawo wyrażać swoje poglądy i uczestniczyć w pokojowych protestach; w związku z tym potępia nieproporcjonalne użycie siły przez policję wobec pokojowych demonstrantów protestujących przeciwko oszustwom wyborczym; jest zaniepokojony zarzutami, że wśród protestujących znaleźli się prowokatorzy, którzy wywołali interwencję policji; jest zaniepokojony informacjami, że niektórzy uczestnicy protestu 24 grudnia 2023 r. zostali nieproporcjonalnie surowo potraktowani przez policję i wymiar sprawiedliwości, co rażąco kontrastuje z praktykami serbskiej policji w przypadku poprzednich protestów w tym kraju; wzywa misje dyplomatyczne UE i państw członkowskich do dalszego monitorowania toczących się spraw sądowych związanych z protestami;

25. zdecydowanie potępia nieuzasadnione twierdzenia władz serbskich, że państwa członkowskie UE uczestniczyły w organizacji protestów powyborczych; ubolewa, że protesty te wykorzystano jako pretekst do rozpowszechniania antyunijnych narracji w mediach powiązanych z partią rządzącą;

26. ubolewa nad brakiem zdecydowanej krytyki ze strony Komisji, zwłaszcza ze strony komisarza ds. rozszerzenia, w związku z licznymi zarzutami oszustw wyborczych w wyborach w Serbii, i wzywa Komisję do niezwłocznego zajęcia się niedociągnięciami, które doprowadziły do tych zarzutów;

27. przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym negocjacje akcesyjne z Serbią powinny być kontynuowane tylko wtedy, gdy kraj ten poczyni znaczne postępy w zakresie reform związanych z UE oraz w pełni wdroży zalecenia OBWE/ODIHR i Komisji Weneckiej; wzywa Komisję i Radę do zastosowania rygorystycznej warunkowości; wzywa Komisję do podjęcia szczegółowych działań następczych w związku ze sprawozdaniami Europejskiego Trybunału Obrachunkowego oraz do natychmiastowego rozpoczęcia kontroli finansowania przyznanego serbskiemu rządowi w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej III (IPA III) i innych instrumentów finansowych; zwraca uwagę, że jeżeli władze serbskie nie zechcą wdrożyć kluczowych zaleceń dotyczących wyborów lub jeżeli wyniki tego dochodzenia wykażą, że władze serbskie były bezpośrednio zaangażowane w oszustwa wyborcze, będzie apelować o zawieszenie finansowania UE ze względu na poważne naruszenia praworządności w związku z wyborami w Serbii;

28. zobowiązuje się do ścisłego monitorowania sytuacji powyborczej w Serbii oraz do wspierania reform wzmocniających demokrację i pomagających Serbii poczynić postępy na drodze do przystąpienia do UE; podkreśla, że od zawsze dąży do wspierania pluralizmu politycznego i wzmocnienia inkluzywnego środowiska wyborczego w Serbii we wszystkich swoich działaniach, w szczególności przez dialog międzypartyjny i proces dialogu parlamentarnego; podkreśla, że należy kontynuować dialog międzypartyjny i proces dialogu parlamentarnego; wzywa UE do ułatwienia wewnętrznego i konstruktywnego dialogu między rządem a opozycją w Serbii, tak aby przezwyciężyć obecny klimat głębokiej polaryzacji politycznej; w tym kontekście uznaje Parlament za najważniejszą instytucję do działania w charakterze konstruktywnego mediatora;

29. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji przewodniczącemu Rady Europejskiej, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentom państw członkowskich, prezydentowi, rządowi i Zgromadzeniu Narodowemu Serbii, Biuru Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE, Zgromadzeniu Parlamentarnemu OBWE oraz Zgromadzeniu Parlamentarnemu Rady Europy.
